

В. Г. Клименко

Лозовенька

ЛОЗОВЕՆЬКА – село Балаклійського району Харківської області. Лозовеньків. сільс. раді підпорядк. села Вільне та Нова Серпухівка. Знаходиться на р. Лозовенька (притока Береки, бас. Сіверського Дінця), за 125 км від обл. центру, за 35 км від райцентру та залізнич. ст. Балаклія. Пл. сільс. ради 73,9 км². За переписом насел. 2001, у Л. проживали 602, у Вільному – 271, у Новій Серпухівці – 48 осіб; станом на 2016 – відповідно 388, 179 і 28 осіб; переважно українці та росіяни. Засн. на поч. 1730-х рр. водночас зі спорудженням Пд. укріпленої лінії. Пobl. злиття Лозовеньки та Береки, за кілька кілометрів від Л. збереглися вали земляної Слобід. фортеці (прямокутна у плані, чотирьохбастіонна, при спорудженні вали досягали 6 м, пл. фортеч. двору 1,4 га). Село, за переказами, назване саме так тому, що навкруги у балках росло багато лози. 1765–80, 1797–1835 – у складі Слобід.-Укр., 1835–1925 – Харків. губ., 1780–96 – Харків. намісництва, від 1932 – Харків. обл. У 19 – на поч. 20 ст. – казенне село, центр Лозовеньків. волості Зміїв. пов. 1864 мешкали 2207 осіб, було 498 дворів. 1882 зведено церкву св. Козьми та Даміана. 1914 проживали 5610 осіб. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. Від 1923 у складі Ізюм. округи існував Лозовеньків. р-н. Жит. потерпали від голодомору 1932–33, зазнали сталін. репресій. Від жовтня 1941 – під нім.-фашист. окупацією. Тут відбувалися великі бої між нім. і рад. арміями (див. Харківська битва 1942). Село неодноразово переходило з рук у руки. Під час 2-ї світової війни у Л. загинули генерали А. Анисов, Л. Бобкін, О. Городнянський, Ф. Костенко і К. Подлас. У рад. період Лозовеньків. сільс. раді також підпорядковувалися села Мар'ївка, Нова Павлівка, Орлиноярське та Садки. Нині працює с.-г. підприємство «Лани України» (обробляє 5,3 тис. га орної землі, займається також тваринництвом). У Л. – заг.-осв. школа, дитсадок; клуб, б-ка; фельдшер.-акушер. пункт; дільнична лікарня вет. медицини; у Вільному – фельдшер.-акушер. пункт. Від 1965 функціонує фольклор. ансамбль «Лозовеньчанка», якому 2010 присвоєно звання «народний». Діє реліг. громада УПЦ МП. Встановлено пам'ятник воїнам-визволителям, які загинули під час 2-ї світової війни. Серед видат. уродженців – ортопед-травматолог М. Зеленін.

Бібліографічний опис:

Лозовенька / В. Г. Клименко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-56260>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).